

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr.Václava Novotného a soudkyň JUDr. Ludmily Valentové a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobkyně **E.K.**, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, Praha 5, Křížová 25, o plný invalidní důchod, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 24. 10. 2002, č. j. 47 Ca 103/2002 – 15,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Žalovaná rozhodnutím ze dne 13. 5. 2002 č. xx zamítla žádost žalobkyně o plný invalidní důchod pro nesplnění podmínek ustanovení § 38 zákona č. 155/1995 Sb. a to s odůvodněním, že tak činí na základě posudku lékaře PSSZ v Praze 4 ze dne 23. 4. 2002, že totiž není plný invalidní, neboť z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla její schopnost soustavné výdělečné činnosti pouze o 40 %. Nadále pak žalobkyni náleží částečný invalidní důchod. K podanému opravnému prostředku, v němž žalobkyně namítla, že není schopna bez cizí pomoci ani jízdy městskou hromadnou dopravou a trpí soustavnou bolestí, Městský soud v Praze nařídil provedení důkazu posudkem posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí ČR v Praze 2, která zasedala dne 5. 9. 2002 ve složení posudkového lékaře, tajemnice a dalšího lékaře, a to odborného ortopeda, tudíž lékaře, který má specializaci v oboru nemoci, která byla u žalobkyně zjištěna jako rozhodující příčina

dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, totiž těžké omezení hybnosti pravého kolena. Posudková komise toto onemocnění zařadila do kapitoly XV oddíl H položka 56 písmeno c) přílohy č. 2 vyhl. č. 284/1995 Sb. a posoudila na horní hranici rozpětí, tedy 30 % poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti a tuto hranici zvýšila o 10 % pro omezení hybnosti levého ramene, jakožto nedominantní končetiny; toto postižení samo o sobě by pak mohlo být hodnoceno nejvýše 15% (kapitola XV., oddíl H, položka 7). Závěrem také uvedla poznámku, že stav hybnosti kolene by byl zlepšitelný operativně. Ve výroku svého posouzení se pak zabývala i schopností vykonávat pro zdravotní postižení soustavnou výdělečnou činnost jen za zcela mimořádných podmínek a došla k závěru, že o takovouto situaci se nejednalo. Posouzení, jak bylo provedeno prve Pražskou správou sociálního zabezpečení dne 23. 4. 2002 se s názorem posudkové komise plně shoduje. Soud pro úplnost poznamenává, že posudek lékaře PSSZ opomněl uvést za kapitolou XV. oddíl H, ačkoliv tento formální nedostatek na shodnosti stanoviska a závěru lékaře PSSZ a posudkové komise MPSV ČR ničeho nemění.

Posudková komise ohodnotila zdravotní stav žalobkyně jako stav po distorzi pravého kolena a s posttraumatickou chondropatií a chronickou synovitidou, sekundární gonartrózou II. stupně, stav po redresu pravého kolena (1999) a posléze téměř úplnou ztuhlostí pravého kolena, konstatovala tehdy periarthritis humeroscapularis vlevo, ischemickou chorobu srdeční, stav po netransmurálním IM v roce 1998, kardiovaskulárně kompenzovanou. Dále hypertenzi, astma bronchiale, polyvalentní alergii, chronickou intersticiální nefritis s normálními funkcemi ledvin, stav po flebotromboze pravé dolní končetiny a anxiozně depresivní neurotickou symptomatologii u pithiatické osobnosti. Posudková komise měla zdravotní stav doložen lékařskými nálezy a to ortopedickými z července 2001 a ledna 2002, interním z července 2001, neurologickým nálezem z června 2001. U jednání komise byla žalobkyně vyšetřena odborným ortopedem a nález je zachycen v posudku posudkové komise. Byla také zhodnocena propouštěcí zpráva z revmatologického a rehabilitačního oddělení SPN z 2. 4. 2002, zhodnocena magnetická rezonace z dubna 2002, dále propouštěcí zpráva z revmatologického a rehabilitačního oddělení Thomayerovy nemocnice ze dne 14. 5. 2002, kde byla přijata k rehabilitačnímu pobytu pro bolesti pravého kolenního kloubu a bolesti a těžké omezení hybnosti levého ramenního kloubu. Při nařízeném ústním jednání 24. 10. 2002 žalobkyně ani žalovaná nevznesly žádné další návrhy na doplnění dokazování, což je poznačeno v protokole o tomto jednání. Soud prvního stupně dokazování skončil a vynesl rozsudek v němž rozhodnutí žalované potvrdil. V odůvodnění rozsudku pak plně poukázal na podaný posudek posudkové komise, jak byl shora popsán.

Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně včas odvolání, v němž uvedla, že dne 6. 3. 2002 byla hospitalizována na revmatologickém a rehabilitačním oddělení SPN pro těžké klidové bolesti ramenního kloubu, až po infuzích a nasazení silné analgetické terapie došlo k částečnému zlepšení bolestí; hybnost v rameni zůstala velmi omezená. Propuštěna byla 2. 4. 2002 a stále bez cizí pomoci nebyla schopna zajistit si ani nejzákladnější potřeby, jako oblečení a umytí. V dubnu 2002 byla opětovně přijatá na výše zmiňované oddělení SPN pro přetrvávající silné bolesti, byla léčena za pomoci infúzí, obstřiků, analgetik a propuštěna 14. 5. 2002, však stále musela požívat velké množství analgetik. Uvedla, že i poznámka o tom, že stav hybnosti kolena by byl zlepšitelný operativně, pomíjí fakt, že podstoupila třikrát endoskopickou revizi a jedenkrát epidurální anestezii, pokus o redres a to zcela bez úspěchu. Stále dochází na rehabilitační cvičení.

S ohledem na novou právní úpravu, zákon č. 150/2002 Sb. s. ř. s. a jeho přechodná ustanovení k neskončeným věcem, k nimž byl prve příslušný vrchní soud, věc byla ze zákona zastavena (§ 129 odst. 3 s. ř. s.) s tím, že účastník tohoto řízení mohl do 31. 12. 2003 podat

proti rozhodnutí soudu o opravném prostředku kasační stížnost. Žalobkyně tak učinila podáním ze dne 23. 1. 2003 a požádala o ustanovení zástupce z řad advokátů. Žalobkyni bylo umožněno podat řádnou kasační stížnost prostřednictvím svého zástupce. Nesouhlasí s tím, že současný stav lze zlepšit operativně a obnovit tak pracovní schopnost. Operace nepřichází v úvahu pro závažné onemocnění srdce. Skutečnost prodělaných operací posudkové komise zcela pominuly. Dále poukázala na poškození levého ramenního kloubu, tzv. zmrzlé rameno. Toto se nepodařilo při opakované hospitalizaci odstranit a tento stav ji neumožňuje prakticky žádný pohyb levé horní končetiny. Má za to, že by měl být i přes shodné závěry obou komisí vyžádán znalecký posudek. Dále poukázala na rozhodnutí Ústavního soudu ČR II. US 92/95, i na to, že posudkové komise neposuzovaly její pracovní schopnost s přihlédnutím k ustanovení § 39 odst. 1 písm. b) zákona a má za to, že je schopna soustavné výdělečné činnosti jen za zcela mimořádných podmínek. Práce, které v závěru posudku jsou považovány za vyhovující, není schopna si obstarat, když je dlouhodobě evidována jako uchazeč o zaměstnání. Od 6. 3. 2002 do 27. 2. 2003 byla nepřetržitě v pracovní neschopnosti. Spatřuje tak důvod pro podání kasační stížnosti dle § 103 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb.

Nejvyšší správní soud přezkoumal rozsudek soudu prvního stupně včetně řízení, které mu předcházelo a to v rozsahu vymezeném ustanovením § 109 s. ř. s. Podle odst. druhého Nejvyšší správní soud je vázán rozsahem kasační stížnosti; to neplatí, je-li na napadeném výroku závislý výrok, který napaden nebyl, nebo je-li rozhodnutí správního orgánu nicotné. Podle třetího odstavce je dále vázán důvody kasační stížnosti; to neplatí, bylo-li řízení před soudem zmatečné /§ 103 odst. 1 písm. c)/ nebo bylo-li zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, anebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné /§ 103 odst. 1 písm. d)/, jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné. Podle čtvrtého odstavce ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí, Nejvyšší správní soud nepřihlíží.

Pro posouzení zdravotního stavu občanů a dochované pracovní schopnosti jsou pro účely přezkumného soudního řízení ze zákona č. 582/1991 Sb. § 4 odst. 2 v platném znění povolány posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věci ČR. Pro toto řízení je nezbytné posouzení zdravotního stavu občanů tak, aby byly vyloučeny pochybnosti o úplnosti podkladů, na jejichž základě bylo posouzení prováděno, a aby nevznikly žádné pochybnosti ani o diagnóze onemocnění a okruhu zaměstnání, která zjištěným onemocněním vyhovují a která jsou schopni vykonávat.

Z hlediska hmotně právní úpravy se na daný případ vztahuje zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, který je provázen vyhláškou č. 284/1995 Sb., v rámci níž je příloha č. 2 stanovující procentní míru poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti (v daném případě ve znění vyhlášky č. 40/2000 Sb.). Pokud jde o podmínky, za nichž lze plný invalidní důchod přiznat, tyto jsou vyjádřeny v § 39 odst. 1, když pojištěnec je plně invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu buď poklesla jeho schopnost soustavné výdělečné činnosti nejméně o 66%, nebo je schopen pro zdravotní postižení soustavné výdělečné činnosti jen za zcela mimořádných podmínek. Podle třetího odstavce způsob posouzení a procentní míru poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti a okruh zdravotních postižení umožňujících soustavnou výdělečnou činnost jen za zcela mimořádných podmínek stanoví předváděcí předpis. Způsob vypočtu procentní míry poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti tak upravuje ustanovení § 6 vyhlášky č. 284/1995 Sb. v platném znění a příloha č. 2 k této vyhlášce, jak bylo řečeno shora, a pokud jde o zdravotní postižení umožňující soustavnou výdělečnou činnost za zcela mimořádných podmínek, pak třeba je hledat v § 7 a příloze 3 k citované vyhlášce. Mezi těmi jsou uváděna onemocnění tohoto typu:

úplná nevidomost obou očí, praktická nevidomost obou očí, amputační ztráty obou dolních končetin resp. obou horních končetin či jedné horní a jedné dolní končetiny, ochrnutí dvou končetin, zdravotní postižení způsobující imobilitu, pro kterou je osoba trvale odkázána na vozík pro invalidy, dále středně mentální retardace, těžké formy duševních onemocnění a těžce slabý zrak spolu s těžkou nedoslýchavostí, případně úplnou nebo praktickou hluchotou.

Posuzování zdravotního stavu a pracovní neschopnosti je vyjádřeno v ustanovení § 1 až 4 vyhlášky č. 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon České národní rady o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení. Ustanovení § 3 cit. vyhlášky uvádí, že posudkovými lékaři a tajemníky posudkových komisí MPSV ČR pověřuje ministerstvo své pracovníky se souhlasem těchto pracovníků a dalšími členy posudkových komisí jsou odborní lékaři jednotlivých klinických oborů. Posudková komise ministerstva je schopna jednat a usnášet se, je-li přítomen posudkový lékař, který je předsedou této komise, tajemník a další lékař. Posudková komise se usnáší většinou hlasů a při rovnosti hlasů rozhoduje hlas jejího předsedy. V dalším je uváděno, jak konkrétně posudková komise při posouzení zdravotního stavu občanů jedná.

Soud prvního stupně postupoval v souladu se zákonem, jestliže vycházel z posudku vydaného posudkovou komisí MPSV ČR, která zasedala v předepsaném složení, tedy i za přítomnosti dalšího lékaře z oboru nemoci, jež byla určena jako rozhodující příčina poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti. Jestliže důvody pro podání kasační stížnosti byly spatřovány ve vadách řízení spočívajících v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit (resp. za takovou vadu v řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost /§ 103 odst. 1 písm. d/), pak soud konstatuje, že takovýto důvod pro podání kasační stížnosti zde není přítomen. Správní orgán vycházel z posudku, jež podal lékař příslušné okresní správy sociálního zabezpečení (§ 1, 2 cit. vyhlášky č. 170/1991 Sb.). Ten byl pro správní orgán – Českou správu sociálního zabezpečení – podkladem, z něhož při svém rozhodování vycházel. Právo posuzovat zdravotní stav a pracovní schopnost občanů pak vyplývá z ust. § 8 zák. 582/19991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení v platném znění. Na rozdíl od správního řízení, v němž ust. § 8 odst. 1 zák. č. 582/1991 Sb. zakládá faktickou i právní disociaci řízení do dvou fází, v řízení přezkumném speciální ustanovení § 4 odst. 2 podobný dopad nemá. V něm postupuje soud podle soudního řádu správního a pro dokazování aplikuje pravidla obsažená v jeho části třetí hlavě I., hlavě II. dílu 1 (§ 77 s. ř. s.). Všechny důkazy, které v řízení provede, pak podléhají jeho hodnotící činnosti, tedy jednotlivě i v jejich souhrnu, jak uvádí pokyn v § 77 odst. 2 s. ř. s. To se týká i samotného posudku posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí vydávaného pro účely přezkumného řízení v souladu se zmíněným ustanovením speciální procesní normy. Ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. je nutno interpretovat a aplikovat v souhrnu procesních norem platných pro přezkumné řízení soudní a stejným způsobem tedy i důkaz prováděný na základě tohoto ustanovení hodnotit. Je-li tímto způsobem toto ustanovení pojímáno v širším kontextu procesního práva, nemůže samo o sobě založit nerovnost účastníků řízení. Pokud jde o důkazní řízení, pak soud postupuje vždy individuálně podle okolností konkrétního případu a na základě své úvahy také hodnotí i případný požadavek na pořízení dalšího posudku posudkové komise nebo znaleckého posudku.

Posudková komise jako orgán, který je příslušný k podání kvalifikovaného posudku, který pak soud jako jeden z důkazů hodnotí, žalobkyni i vyšetřila, a to odborným ortopédem. Vycházela z úplné zdravotní dokumentace, ta nebyla rozporována, pokud jde o její úplnost a také se vypořádala se všemi nemocemi, jimiž žalobkyně trpí. Podrobně je popsala a pokud hodnotila rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu - těžké omezenosti hybnosti pravého kolena, a nikoli levého ramena - stalo se tak jednak na základě odborného posouzení, jednak toto hodnocení je pro žalobkyni příznivější, když samo postižení hybnosti levého ramena bylo možno hodnotit pouze poloviční sazbou. Další onemocnění pak představovalo navýšení ve smyslu § 6 odst. 4 vyhlášky č. 284/1995 Sb. Posudková komise stanovila okruh zaměstnání, která nemůže žalobkyně vzhledem ke svému zdravotnímu postižení vykonávat a z toho nelze dovodit absolutní zákaz výkonu jakékoli práce ani další nemožnost vykonávat práce jen v takovém rozsahu, které by odůvodňovaly přiznání plného invalidního důchodu. Přitom zákonem stanovená kritéria se týkají dochované míry schopnosti soustavné výdělečné činnosti, jež je zjišťováno ve smyslu konkrétního zařazení podle přílohy č. 2 cit. vyhlášky ve znění platném ke dni vydání napadaného rozhodnutí žalované. Posudková komise se zabývala i ustanovením § 39 odst. 1 písm. b) zák. č. 155/1995 Sb., když uvedla v protokolu o jednání, že nešlo o schopnost vykonávat pro zdravotní postižení soustavnou výdělečnou činnost jen za zcela mimořádných podmínek. S ohledem na podrobné odůvodnění nálezu zbývá jednoznačně uzavřít, že ani v tomto ohledu pro charakter zdravotních postižení, jež jsou ve správním spise uvedeny, nelze zpochybnit závěr posudkové komise ani v tomto bodě. Jestliže posudková komise hovoří o možném zlepšení zdravotního stavu, není to rozhodující pro správné zjištění míry poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti. Posudková komise vyšla ze současného, tedy nezlepšeného stavu. Posudek pak oprávněně soud prvního stupně hodnotil jako stěžejní důkaz, neboť nebyly mu předloženy v průběhu řízení žádné jiné důkazy, na jejichž základě by mohl mít pochybnosti o úplnosti, přesvědčivosti a správnosti takto podaného posudku. Přitom takovouto možnost žalobkyně měla, ale nevyužila ji. V tomto směru nelze v řízení před soudem prvního stupně ani shledat vadu, jež by mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Neobstojí ani námitka týkající se toho, že komise posuzovala schopnost soustavné výdělečné činnosti podle základního onemocnění a nehodnotila celkový komplex zdravotních potíží, neboť způsob stanovení míry poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti stanoví právní předpis, totiž vyhláška č. 284/1995 Sb. v § 6 odst. 3, podle něhož pro stanovení procentní míry poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti je nutné určit zdravotní postižení, které je příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. Je-li těchto zdravotních postižení více, jednotlivé hodnoty poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti se nesčítají; v tomto případě se určí, které zdravotní postižení je rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu a procentní míra poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti se stanoví podle tohoto zdravotního postižení, a to zřetelem k závažnosti ostatních zdravotních postižení. Posudková komise nemohla sčítat míru poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti pro jednotlivé choroby. Žalobkyně netvrdí, že by jiné než ortopedické onemocnění bylo závažnější, ani k tomuto nepřikládá žádný důkaz.

Z uvedených důvodů, nelze na podaný posudek pohlížet jinak, než-li jako na úplný, správný a přesvědčivý. Jestliže soud prvního stupně vycházel z takto podaného posudku a rozhodnutí žalované potvrdil, nepochybil. Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost neshledal důvodnou, a to nejen pro uváděné ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., ale ani pro důvody, k nimž by soud měl přihlížet z úřední povinnosti. Nejvyšší správní soud tedy shrnuje, že pokud by důvod měl spočívat toliko v tvrzených vadách řízení ve smyslu § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., pak pro takovéto tvrzení neshledává žádný podklad ve spise, neboť správní orgán vycházel z podkladů, totiž posouzení lékařem Pražské správy sociálního

zabezpečení, a tedy jeho rozhodnutí mělo oporu ve spisu a nebylo také shledáno, že by takovéto zjištění bylo důsledkem porušení zákona v ustanovení o řízení před správním orgánem, resp. způsobem, který by mohl ovlivnit zákonnost. Rovněž tak nelze na rozhodnutí žalované přihlížet jako na nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost, neboť jak výrok, tak i důvody jsou zcela seznatelné; i forma vydaného rozhodnutí je v souladu se zákonem. Proto se soud zaměřil ve smyslu § 109 odst. 3 i na další možné důvody, pro něž by případně mohlo být shledáno rozhodnutí soudu prvního stupně zmatečné nebo nezákonné, resp. nepřezkoumatelné, žádný z těchto důvodů rovněž neshledal, když soud prvního stupně se velmi podrobně důvody, pro které nevyhověl žalobkyni, zabýval.

Nejvyšší správní soud proto zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou podle § 110 odst. 1 s. ř. s.

O nákladech řízení pak rozhodl v souladu s ustanovením § 60 odst. 2 s. ř. s.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.)

V Brně dne 23. 9. 2003

JUDr. Václav Novotný
předseda senátu